

UAB „Valstybės investicijų valdymo agentūra“
generaliniam direktoriui

2021-04-01 Nr. S-028

Dainiui Vilčinskui

dainius.vilcinskas@viva.lt
info@viva.lt

DĖL PADĖTIES TOLIMOJO SUSISIEKIMO SEKTORIJE

I Lietuvos keleivių vežimo asociaciją (toliau – LKVA arba Asociaciją) kreipiasi keleivių vežėjai prašydami pateikti padėties tolimojo susisieikimo ūkinės veiklos sektoriuje vertinimą Konkurencijos tarybos 2020-07-14 nutarimo kontekste¹.

Ankstesnės Seimo kadencijos Vyriausybės vadovaujama Susisieikimo ministerija praėjusių metų pabaigoje parengė teisės aktų projektus, kuriais buvo siekiama pakeisti tolimojo susisieikimo maršrutų sudarymo kriterijus ir taip transformuoti valstybės politiką tolimojo susisieikimo srityje, kuri grindžiama keleivių poreikiais ir vežėjų ekonominiais interesais.

Pažymėtina, kad 30 metų **valstybės politikos pagrindas yra:**

- tenkinti visuomenės interesus, vežėjams turint galimybę ekonomiškai stabiliai veikti ir tokiu būdu užtikrinant tolimojo susisieikimo sistemos tvarumą;
- nenaudoti valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų;
- užtikrinti nacionalinį saugumą civilinės saugos ir mobilizaciniais poreikiais tenkinti (tam prielaidas sudaro stiprus vidaus rinkos dalyvių suformuotas viešasis transportas);
- užtikrinti konkurenciją ir rinkos diktuojamas paslaugos kainas.

Tokios tvaros valstybės politikos įgyvendinimui, neprieštaraujant nei ES, nei Lietuvos teisės aktams, Leidimų išdavimo taisyklėse² nustatyta, kad sutartys dėl keleivių vežimo tolimojo susisieikimo maršrutais gali būti *pratęstos*, jei vežėjas laikėsi Taisyklių ir sutarties sąlygų. Pratęsimų skaičius nėra ribojamas.

Vadovaujantis šia nuostata, Lietuvos transporto saugos administracija (toliau - LTSA) 2013 ir 2018 metais pratęsė sutartis su 42 vežėjais, kurios yra teisėtos ir galioja iki 2023-04-01.

Tačiau Konkurencijos taryba nutarė, kad LTSA, pratęsdama sutartis, pažeidė Konkurencijos įstatymą ir įpareigojo LTSA per 8 mėnesius (iki 2021-03-14³) nutraukti sutartis su 42 vežėjais bei *organizuoti konkurencingą procedūrą naujiems vežėjams parinkti*.

Tuo pačiu Konkurencijos taryba konstatavo, kad pačios Leidimų išdavimo taisyklės, pagal kurias buvo pratęstos sutartys, neprieštarauja Konkurencijos įstatymui.

Konkurencijos tarybos nutarimą apskundė LTSA, vežėjai ir asociacijos LKVA bei LINAFA, laukiama teismo sprendimo. Teismo sprendimu pritaikytos reikalavimų užtikrinimo priemonės sutarčių nutraukimui.

¹ 2020 m. liepos 14 d. LR Konkurencijos tarybos [nutarimas](#).

² Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2006 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. 3-62 „Dėl leidimų vežti keleivius reguliaraus susisieikimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių patvirtinimo“.

³ Konkurencijos tarybos 2020-12-23 nutarimu terminas LTSA įpareigojimams įvykdyti yra pratęstas iki 2021-11-14.

Lietuvos transporto saugos administracija, siekdama įgyvendinti Konkurencijos tarybos nutarimą, pradėjo ruošti galimiems pokyčiams ir, kaip minėta anksčiau, parengė teisės akto projektą⁴.

Keleivių vežėjus vienijančios organizacijos – Lietuvos keleivių vežimo asociacija, Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliais asociacija „Linava“ ir Lietuvos pramoninkų konfederacija (toliau – Organizacijos), **jam nepritarė ir paprašė neskubėti jį tvirtinti**, tęsti diskusijas su verslo bendruomene, atsakant į kylančius klausimus ir neaiškumus, vykdyti konsultacijas su visuomene, vertinant vartotojų poreikius, ir tik atlikus sprendimo poveikio analizę, priimti galutinius subalansuotus sprendimus dėl tinkamiausio tolimojo susisiekimo reglamentavimo modelio⁵.

Lietuvos keleivių vežimo asociacijos iniciatyva šis klausimas buvo svarstytas Seimo Ekonomikos komiteto 2020-12-09 posėdyje, kurio metu buvo nutarta⁶:

- organizuoti diskusiją, kurios tikslas – suformuoti valstybės politikos gaires tolimojo susisiekimo srityje ir įtvirtinti jas teisės aktuose,
- nustatyti dabartinės tolimojo susisiekimo sistemos trūkumus,
- suformuluoti reformos tikslus, atlikti poveikio vertinimą vartotojams, konkurencijai, regionams, valstybės ir savivaldybių biudžetams,
- sudaryti ir patvirtinti Vyriausybėje reformos įgyvendinimo planą su terminais ir atsakingomis institucijomis,
- esant poreikiui, atlikti reikalingų teisės aktų pakeitimus.

2020 m. gruodžio mėnesį, patvirtinus naują Vyriausybę ir paskyrus naują susisiekimo ministrą, Lietuvos pramoninkų konfederacija, LINAVA, LKVA ir Lietuvos savivaldybių asociacija, turėdamos vieningą poziciją, 2020-12-30 kreipėsi į susisiekimo ministrą su prašymu susitikti ir aptarti šį aktualų klausimą⁷.

Susitikimas su ministru buvo organizuotas 2021 m. vasario 4 d., kurio metu buvo aptarti du klausimai:

- 1) Dėl tolimojo ir regioninio (vietinio) susisiekimo pertvarkos,
- 2) Dėl paramos prieinamumo tolimojo ir vietinio susisiekimo keleivių vežėjams Covid-19 padarinių švelninimui.

Susitikimo metu buvo išsakyta naujas ministerijos požiūris į tolimojo susisiekimo sistemos pertvarką, buvo akcentuojama, kad nebus pritarta jokiai reformai, kuri pablogintų keleivių padėtį, kad visi klausimai bus diskutuojami atvirai, taip pat atsižvelgta į Organizacijų pasiūlymą sukurti tarpinstitucinę darbo grupę, į jos darbą įtraukti socialinius partnerius, dalintis su jais visa naujausia informacija⁸. Susitikimo metu, taip pat buvo aptarti paramos, ypač nukentėjusiam nuo Covid-19 neigiamo poveikio keleivių vežimo ūkinės veiklos sektoriui.

Vykdant susitikimo su susisiekimo ministru nutarimus, buvo atnaujinta Patariamiosios tarybos⁹ dėl reguliaraus susisiekimo autobusais transporto teisinio reglamentavimo Lietuvoje sudėtis ir š.m. kovo 23 d. įvyko jos posėdis, kurio metu buvo svarstytas klausimas dėl konkurencijos tarybos priimto nutarimo ir galimų sprendinių, taip pat klausimas dėl galimų pokyčių tolímajame (tarp miestiniame) susisiekime. Susisiekimo ministerija savo tinklalapyje išplatino informaciją apie susitikimą¹⁰, kuriame rašoma, kad:

Susitikime akcentuota, kad Susisiekimo ministerija nepriims vienašališkų sprendimų dėl esamos sistemos pokyčių. Tobulinti šalies tolímajame susisiekimo sistemą numatoma bendromis minėtų partnerių pastangomis, įsigilinant į esamą situaciją, analizuojant vežėjų ir savivaldybių turimus duomenis, remiantis kitų šalių patirtimi. Esant poreikiui, išsamesnei analizei atlikti ir galimiems sprendimo būdams parinkti numatoma pasitelkti ekspertus, kurie parengtų galimybių studiją.

Be to, tiek Lietuvos savivaldybių asociacija, tiek LINAVA ir LKVA kreipėsi į Vyriausybę ir ministerijas dėl paramos keleivių vežėjams suteikimo siūlydamos šias priemones:

⁴ SM įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. vasario 14 d. įsakymo Nr. 3-62 „Dėl leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas (reg. Nr. 20-15657)

⁵ Organizacijų 2020-12-01 [raštas](#).

⁶ Seimo Ekonomikos komiteto 2020-12-09 [protokolas Nr.108-P-47\(4\)](#).

⁷ Organizacijų 2020-12-30 [raštas](#).

⁸ eBus.lt informacija apie 2021-02-04 [susitikimą](#).

⁹ Patariamoji taryba atnaujinta susisiekimo ministro 2021-02-24 įsakymu Nr. 3-110.

¹⁰ Susisiekimo ministerijos tinklalapyje pateikta [informacija](#).

1. Remti vieną iš labiausiai nuo pandemijos nukentėjusių keleivių vežimo veiklą ***nepriklausomai nuo įmonių nuosavybės formos (savivaldybių valdoma ar privataus kapitalo bendrovė) ir jų dydžio.***

2. Taikyti šias paramos priemones:

2.1. poprastovinės darbo užmokesčio subsidijos 1,5 MMA 12 mėn. po karantino (bent iki 2021 m. pabaigos);

2.2. paskolų (ar lizingo) palūkanų kompensavimas;

2.3. lengvatinės paskolos (arba valstybės garantija);

2.4. GPM subsidija nuo 2019 metais sumokėto GPM. Subsidijos dydis – pagal apyvartos kritimą, palyginamuoju su tuo pačiu laikotarpiu 2019-2020 m.

3. Numatyti tikslines paramos priemones pagal vežimo rūšis:

3.1. vietinis susisiekimas - kompensuoti savivaldybėms patirtas papildomas išlaidas, susidariusias karantino metu vykdant keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) susisiekimo viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymui;

3.2. tolیمasis susisiekimas – suteikti paramą tolیمojo susisiekimo vežėjams iš sutaupytų valstybės biudžete transporto lengvatų lėšų. Gauta parama galėtų būti naudojama VMI ir Sodra mokesčiams mokėti ir grįžtų atgal į valstybės biudžetą;

3.3. tarptautinis reguliarus ir užsakovieji vežimai – suformuoti paramos krepšelį, kuris vežėjams galėtų būti paskirstytas proporcingai ridai, kuri galėtų būti apskaičiuota pagal 2019 metais Europos bendrijos kelionės lapę ir Lietuvoje naudojamame keleivių vežimo lape nurodytą ridą užsakoviesiems reisams, o tarptautiniame reguliariame susisiekime – pagal vežėjų pateiktus duomenis.

Pagal turimą darbinę informaciją šių priemonių taikymo galimybės bus svarstomos Finansų ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijose artimiausiu metu.

Įvertinusi anksčiau pateiktas aplinkybes, Asociacija nuomone, šiuo metu nėra pagrindo manyti, kad bus priimami skuboti ir bloginantys keleivių vežėjų padėtį sprendimai.

Pagarbiai

Prezidentas

Gintaras Nakutis